І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 133. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 18-го ЛИПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 18, 1961 No. 133. VOL. LXVIII

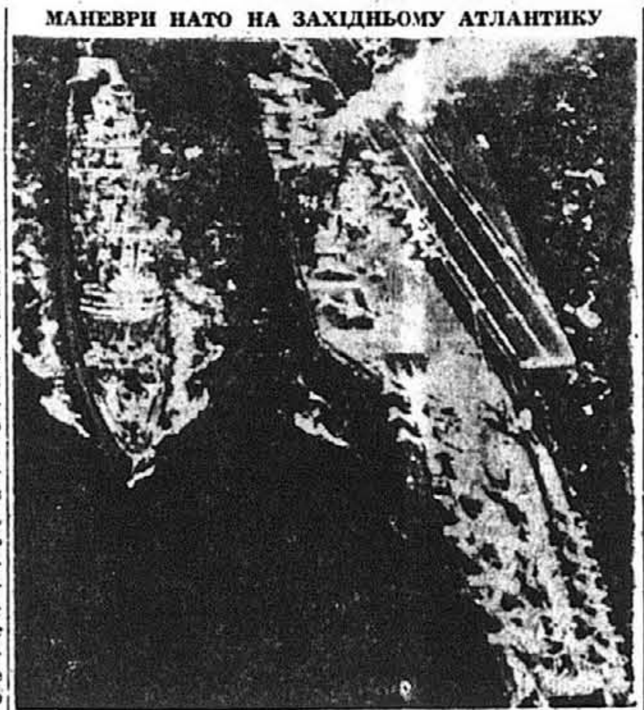
ЗАПОВІДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ПРОГОЛОШЕННЯ СТАНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗАГРОЗИ

ПРЕЗИДЕНТ У ЗВ'ЯЗКУ З БЕРЛІНСЬКОЮ КРИЗОЮ ПЛЯНУЄ ПОКЛИКАТИ РЕЗЕРВІСТІВ ДО АКТИВНОЇ СЛУЖБИ

Вашингтон. — В столиці немає відмітної воєнної атмосфери, але представники уряду заявили 16-го липня, що президент Кеннеді має оголосити частинну мобілізацію внаслідок берлінської кризи, і тоді відразу почулося б поділ війни. Поклинання резервістів і вояків Крайової Гвардії до федеральної служби вможливить збільшити стан збройних сил ЗДА, і одночасно створить воєнну атмосферу, бо численні вояки залишать свої родини та свою цивільну працю. Покищо ще немає рішення в цій справі, але Президент може без окремого дозволу Конгресу покликати до активної служби один мільйон резервістів і вояків Крайової Гвардії. Коли б треба було перевести більшу мобілізацію, тоді Президент мусить просити дозволу в Конгресі. В Пентагоні передбачають, що президент Кеннеді скористає з цього права впродовж найближчих двох тижнів. Представники департаменту оборони заявляють, що більшого числа вояків треба буде не на те, щоб відбивати комуністичну атаку на Західний Берлін, тільки на те, щоб відбити окремі спроби східньонімецьких комуністів перервати доїзд до Західного Берліну. Президент Кеннеді є рішений довести Хрущову, що є рішений за всяку ціну боронити доїзду до Берліну, щоб боронити волі двох мільйонів німців в тому місті. В політичних колах вказують на попередні випадки, коли Президент оголошував частинну мобілізацію, коли ще не була проголошена війна. Президент Айзенгавер в 1958-му році покликав був до федеральної служби Крайову Гвардію, коли треба було охоронити об'єднання школи в Літтел Року в Аркенсо. Президент Труман в 1950-му році покликав був вояків, коли почалася була війна в Кореї, бо він уважав це за „поліційну акцію", а не за війну. Президент Вилсон в 1916-му році покликав був до федеральної служби деякі з'єднання Крайової Гвардії, щоб охоронити мексиканські кордони. Частинна мобілізація матиме за ціль заалярмувати американський нарід про те, що заіснувала поважна ситуація. Але ця мобілізація мала б також практичне значення, бо тоді можна б було скріпити американські збройні сили в Европі. Армія має 856.233 вояків і старшин, хоч її стан повинен виносити 870.000. Тому конечним є збільшити чисельний стан армії. До категорії „готових резерв" належать такі вояки, які можуть бути покликані до військової активної служби: 1) Вишколені вояки армії, які відбули дворічну військову службу і належать до „готової резерви"; 2) Вояки Крайової Гвардії, які відбули 6-місячний вишкіл і відбувають вишкіл під час вакацій; 3) Ті вояки, які перебули 6 місяців в армії, а пізніше доповнюють свій вишкіл під час літа.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ ПРОГОЛОСИВ ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ, ЗАКЛИКАЮЧИ „ПІДТРИМУВАТИ СПРАВЕДЛИВІ АСПІРАЦІЇ ДО ВОЛІ І НЕЗАЛЕЖНОСТИ ВСІХ НАРОДІВ"

Вашингтон. — Минулої п'ятниці, 14-го липня, президент Джан Кеннеді проголосив рекомендований окремою резолюцією Конгресу Тиждень Поневолених Націй, закликаючи американців та всіх вільних людей „підтримувати справедливі аспірації до волі і незалежности всіх народів." Тиждень Поневолених Націй, що в цьому році триває від 16 до 22-го липня, встановив Конгрес ЗДА в 1959-му році і він повинен продовжуватись, „поки всі народи в світі не здобудуть своєї волі і незалежности". Вслід за цією ухвалою Конгресу створено окремий Крайовий Комітет Поневолених Націй, що його очолює голова УККомітету проф. Лев Добрянський та в склад якого, крім багатьох інших визначних діячів, входять 17 сенаторів і 65 конгресменів. Крім проклямації президента Кеннеді, Тиждень Поневолених Націй проголосили посадники багатьох міст і губернатори стейтів, включно з посадником і губернатором міста і стейту Ню Йорк. У багатьох містах і стейтах відбудуться впродовж тижня відповідні імпрези, що матимуть на меті спопуляризувати і моральнo піддержати визвольні змагання поневолених Москвою народів. У конгресовій резолюції, якою прохається і рекомендується Президентові ЗДА щорічно встановляти і проголошувати Тиждень Поневолених Націй, окремо названо поміж цими поневоленими націями нашу батьківщину Україну. Проклямація такого Тижня в 1959-му році ввела була в страшну лють всю совєтську диктаторську кліку з Нікітою Хрущовим на чолі, який виявив цю свою лють також у відношенні до тодішнього віце-президента Ричарда Ніксона, що був на відвідинах у Москві. Цьогорічне проголошення Тижня Поневолених Націй припало саме на час підсичуваної Москвою нової кризи у зв'язку з Берліном. Мавши це на увазі, голова Крайового Комітету Поневолених Націй, проф. Лев Добрянський, заявив, що цьогорічне проголошення такого Тижня президентом Кеннеді „не могло відбутись у більш відповідному часі", бо „Москва найкраще знає, що вона тепер не може рискувати нового глобального війною, не мавши довір'я навіть до своїх власних збройних сил, більша частина яких складається із поневолених нею неросійських націй СССР".

МАНЕВРИ НАТО НА ЗАХІДНЬОМУ АТЛАНТИКУ

На водах Західнього Атлантику відбулися останніми тижнями великі маневри воєнної фльоти держав НАТО, в яких взяло участь около 60 воєнних кораблів, включно з американськими і канадійськими літаконосцями. На фото: американський літаконосець „Саратога" попереду інших кораблів.

ЗДА ПРОТИСТАВЛЯТЬ СОВЄТСЬКИМ ВИМОГАМ ПРАВО НАРОДІВ НА САМОВИЗНАЧЕННЯ

СЕНАТОР ФУЛБРАЙТ ЗВЕРНУВСЯ ІЗ ЗАКЛИКОМ, ЩОБ НЕВТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ АЗІЇ І АФРИКИ СТАЛИ НА ОБОРОНУ ЦЬОГО ПРАВА

Вашингтон. — З'єдинені Держави Америки готуються протиставити совєтським вимогам і тискові в справі Берліну із свого боку справу самовизначення для тих країн Европи, що перебувають під совєтською контролею. Програму цієї контрофензиви опрацьовує уряд президента Кеннеді в порозумінні з головними союзниками ЗДА. Найближчими днями, можливо вже у вівторок 18 липня, ЗДА, Велика Британія і Франція перешлють совєтському урядові окремі, але подібні змістом ноти, з рішучою негативною відповіддю на совєтські вимоги в справі Берліну, зокрема на домагання Москви скасувати встановлені ще в 1945 році права західніх союзників до цього міста. Становище ЗДА в цій справі з'ясує теж зокрема президент Кеннеді під час своєї пресової конференції, який водночас із цим виступить теж із справою самовизначення для країн і народів, що їх загарбали Совєти і відмовляють їм права визначувати свобідно свою долю. З метою розгорнення ширшої акції в цьому напрямку державний департамент збирає документарні дані про всі совєтські порушення і зламання договорів і домов, у яких вони зобов'язалися дати народам Східньої Европи змогу свобідного вибору майбутнього державного ладу. Зокрема мали б бути зібрані факти про недотримання Совєтами обіцянок відбуття вільних виборів у країнах Східньої Европи. Все це можна використати тепер у зв'язку з совєтськими вимогами в справі Берліну і з совєтською пропагандою, яка представляє Совєтський Союз, як оборонця права самовизначення поневолених народів Азії, Африки і Латинської Америки. Пригадуючи долю східньо-европейських народів, ЗДА могтимуть довести визволеним з-під колоніяльної залежности народам названих континентів, що найголовнішим противником права самовизначення народів є Совєтський Союз, який топтав і топче це право у відношенні до поневолених ним східньо-европейських країн. У зв'язку із цією запляновою урядом ЗДА акцією в обороні права самовизначення виступив у неділю дня 16 липня ц. р. голова сенатської комісії для закордонних справ сенатор Дж. В. Фулбрайт, який звернувся із конкретним закликом до невтральних країн Азії й Африки, щоб вони стали рішуче й однодушно на оборону права самовизначення для всіх народів світу. Такий рішучий виступ невтральних держав, вплине, згідно з думкою сен. Фулбрайта, не тільки на позитивне вирішення справи Берліну, але й підтримає дію Об'єднаних Націй, що в її основу покладене пошанування права народів визначувати свій суспільний лад. Декларація невтральних країн у цій справі буде також стримуючим фактором для агресивних тенденцій комуністичного світу.

ЗДА й СССР відновляють у Москві переговори в справі роззброєння

Москва. — Спеціяльний дорадник президента Кеннеді в справах роззброєння Дж. МекКлой прибув до Москви в неділю дня 16-го липня ц. р., щоб започаткувати тут другу стадію безпосередніх американсько - совєтських переговорів. МекКлой, що прилетів з Франкфурту над Майном, має зустрітися тут у понеділок 17-го липня із совєтським представником Валеріяном Зоріном, щоб відновити переговори, які почалися минулого місяця у Вашингтоні. Політичні обсерватори стверджують, що атмосфера тепер тут є холодна і що великих виглядів на успіх американсько-совєтські переговори не мають. Совєтська преса, обговорюючи вислідн дотеперішніх, двотижневих переговорів, називає їх даремними, обвинувачуючи, як звичайно, в цій безуспішності американську сторону. В дотеперішніх розмовах Зорін обстоював запропонований Хрущовим плян загального і тотального роззброєння і відмовився розглядати американські пропозиції в справі прелімінарної контролі. Совєтський прем'єр Хрущов і інші совєтські представники висловили сумнів у можливості досягнення якогось порозуміння. Президент Кеннеді все ж таки сподівається, що МекКлоєві пощастить договоритися в справі форуму для ведення дальших переговорів і про принципи, на базі яких вони мають відбуватися. В політичних колах думають, що справа роззброєння з огляду на безвиглядність буде передана на розгляд Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй восени цього року.

ЗДА спустили на воду 9-ту субмарину

Нюпорт Ньюз, Вірджінія. — 15-го липня американська фльота спустила на воду дев'ятий атомовий підводний човен „Полярис", з осторогою до совєтського прем'єра Хрущова, щоб не робив тієї самої помилки, що Гітлер, який недоцінював американського народу. Цю пересторогу Хрущову висловив Президентів брат, головний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді, який мав головну промову при спущенні на воду підводного човна „Джана Маршалла", який озброєний буде атомовими ракетами „Полярис", що їх можна випускати з-під води. Роберт Кеннеді сказав, що американці не шукають війни, але коли ворог її спровокує, то американці будуть „тверді", бо вони є життєздатні і виконають свої обов'язки.

Рід Гарріс, проти якого сен. МекКарті вів слідство, найменований на асистента Моррова

Вашингтон. — Директор Інформаційної Агенції ЗДА Едвард Р. Морров 15-го липня найменував на свого головного асистента 51-річного Ріда Гарріса, проти якого покійний сенатор Джозеф МекКарті, як голова Сенатської Постійної Слідчої Підкомісії, в 1953 році вів слідство, оскаржуючи його в прихильності до комунізму. Внаслідок цього Гарріс зрезигнував тоді зі становища в Інфор. Агенції ЗДА, до якої тепер вертається внаслідок номінації Морровим на ще важливіший пост. Гарріс, як редактор студентського часопису, домагався, щоб не звільнювали з праці професорів комуністів. Подібне становище зайняв він був в книжці „Кінг футболл". Теперішній шеф Гарріса в Інформаційній Агенції ЗДА Морров також виступав на телевізії проти сенатора МекКарті.

Суддя закликає Соблена виявити інших шпигунів СССР

Ню Йорк. — Федеральний суддя Віліям Б. Герлендс заявив 15 липня, що засуджений суддями присяжними совєтський шпигун д-р Роберт Соблен може дістати найвищий вимір кари, коли не схоче співпрацювати з судом і не виявить інших шпигунів, які працювали з ним в користь СССР. Суддя заявив, що він відклав визначення висоти кари Собленові на день 7-го серпня, щоб засуджений мав час обдумати своє становище. Досі Соблен заперечував свою шпигунство, хоч проти нього зізнавав його рідний брат, який вже відбуває кару тюрми за шпигунство. Суддя сказав, що за „змова на ведення шпигунства є подібна до злочину масового вбивства", і тому засуджений і його оборонці повинні знати, що за шпигунство чекає винного важка кара. Суддя сказав, що навмисне відклав дату оголошення вироку кари, щоб засуджений і його рідня мали час на обдумання цілої справи. Коли засуджений буде співпрацювати з урядом, то чекає його менша кара.

47 дівчат закінчили, 43 хлопці зачали дитячий табір на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. — Звичайний в цьому повному вакаційному сезоні великий рух на Союзівці ще тільки збільшила зміна в дитячому таборі на цій оселі впродовж минулого кінця тижня, в суботу і неділю 15 і 16-го липня: 47 дівчат у віці від 7 до 12 років закінчили своє тритижневе таборування, а 43 хлопці зачали. Дівочий табір закінчено імпрезою - попивом в суботу о год. 3-ій по полудні, що з уваги на зливний дощ відбулася під дахом в залі, що служить за їдальню для таборовиків у віллі Львів. Велика кількість матерів і батьків таборовичок та гостей з нескриваною радістю, вдоволенням і подивом приглядалась, як таборовички, засмалені на сонці і добре віджилені виконували перерізні співи, співогри, інсценізації, декламації і вправи, що їх впродовж відносно дуже короткого, бо тільки тритижневого часу вивчили кваліфіковані виховниці під проводом незрівняної досі у веденні цього табору п-і Іванни Цісик. До таборовичок і їхніх батьків промовили коротко всч. о. Любомир Гузар, духовний опікун табору, та головний контролер УНСоюзу п. Іван Кокольський з Вунсакету, Ровд Айлед, що репрезентував Головний Екзекутивний Комітет на цій імпрезі. Багато юначок, які не без острахy починали табір, тепер тільки з жалем його покидали, зжившись із своїми посестрами та виховницями. Наступного дня, в неділю 16-го липня, започатковано в тих самих приміщеннях віллі Львів, природньо відділеної від Союзівки та оточеної деревами, новий хлоп'ячий табір, що також триватиме три тижні. Хоч табір триває тільки три тижні, якж же велику зміну можна спостерегти у вигляді і поведінці тих, що табір уже відбули і тих, що тільки починають! Тим не менше виховники вже в першому дні таборування пощастило оформити таборовиків, дисципліновано вивести їх на площу та відбути першу таборову формальність: піднесення американського й українського прапорів на машт при співі „Боже Великий". Започаткувала формальність відкриття другого, хлоп'ячого табору на Союзівці в цьому році коротенька промова п-і Іванна Цісик. До таборовиків і їх батьків, яких п-і Цісик, коротко промовили всч. о. Любомир Гузар, гол. контролер УНС Іван Кокольський, присвячений на імпрезі гол. радний УНС, з шерифом Гартфорду, п. Ярослав Гук, привітав дітей гол. радний УНС з Клівленду п. Дмитро Шмагала та ред. А. Драган. З цікавістю приглядались юнаки новому оточенню. За три тижні й вони, цілком певно, декламуватимуть Шевченкові вірші, співатимуть пісень та вивчать багато дечого іншого доброго, подібно, як їхні попередники, що вже відбули табір. „Якщо б Союзівка навіть не служила жадним іншим цілям, тільки такому вихованню нашої молоді, як це відбувається в дитячих таборах і на курсах українознавства, то вона виконала б свою ціль і призначення" — завважив один із приявних на закінченні дівочого та відкритті хлоп'ячого таборів батьків-лікарів.

Президент Пакістану вимагає зміни політики ЗДА у відношенні до азійських проблем

Вашингтон. — Президент Пакістану Мохаммед Аюб Хан, який перебуває тепер на відвідинах у ЗДА і був прийнятий президентом Кеннеді та відбув зустріч з колишнім президентом Айзенгавером і з віце-президентом Линдоном Джансоном, виступив у неділю 16-го липня ц. р., у телевізійній програмі „Зустрічі із пресою". Під час цього свого виступу Аюб висловив сумнів, щоб в справі Ляосу ЗДА переговорювали і ділили безсередньо з Ляосом, Камбоджією і В'єтнамом, а не через Організацію Південно-азійського Пакту (СЕАТО), яка діє дуже повolі і безуспішно. В дальшому заявив президент Аюб, що Пакістан підтримуватиме на терені ОН справу прийняття комуністичного Китаю в члени Об'єднаних Націй і навіть передказав, що вислід голосування в цій справі буде корисний для комуністичного Китаю. Висловлюючи таку певність, президент Аюб додав, що прийняття комуністичного Китаю до ОН не визначає автоматично усунення націоналістичного Китаю з цієї міжнародної організації. Водночас із цим Аюб подав до відома, що президент Кеннеді погодився вплинути на індійського прем'єра Неру в справі мирної полагоди непорозуміння щодо Кашміру між Індією і Пакістаном. В понеділок дня 17-го липня президент Аюб виїхав до Ню Йорку, щоб зустрітися там з генеральним секретарем ОН Дагом Гаммершельдом.

Мають зрезигнувати Бовлес і Доллес

Вашингтон. — 16-го липня президент Кеннеді рішився на те, щоб перевести першу зміну між своїми головними співробітниками. На день 17-го липня передбачені є конференції Президента з державним підсекретарем Честером Бовлесом і також із директором Центральної Розвідної Агенції ЗДА Алленом В. Доллесом, під час яких Президент мав просити їх, щоб зрезигнували із своїх становищ. Виявилася різниця становищ між Білим Домом і Бовлесом, який давніше був американським амбасадором до Індії і губернатором Конектикату. Бовлес займав інше становище у відношенні до інвазії на Кубу і різниться з Білим Домом в справі відношення ЗДА до комуністичного Китаю. Президент має порадити йому зрезигнувати зі становища державного підсекретаря і зайняти амбасадорське становище в Латинській Америці. Президент рішився звільнити директора Центральної Розвідчої Агенції ЗДА Доллеса, і на його місце, згідно з поголосками, наймeнувати Кларка М. Кліфорда, колишнього дорадника Трумана.

Південнов'єтнамські війська б'ють комуністів

Сайгон, В'єтнам. — В одному з найбільших і найкривавіших боїв від 1954 року, коли В'єтнам одержав від Франції свою незалежність, урядові війська розбили одно з комуністичних з'єднань в силі яких 500 вояків. Оточивши їх серед багон, вісімдесять миль на північ від Сайгону, урядові війська розгромили їх на голову, вбиваючи 185 комуністичних повстанців і поранюючи десятки інших. В полон схоплено тільки дев'ять комуністів. Втрати урядових військ, що в кількості около 700 вояків брали участь в бою з комуністами, виносять 12 вбитих і 64 ранених. Частина комуністів пробувала втекти на північ, але їх винищено вогнем кулеметів. Знищено й тих, що намагалися перейти на південь, над більшу ріку. Не зважаючи на важкі комуністичні втрати, в околиці бою продовжується ще стрілянина і офіційні кола думають, що вона триватиме ще кілька днів, поки не будуть знищені решки комуністичних партизанів. В бою проти комуністів допомагали видатно урядовим військам місцеві селяни. В офіційних колах уважають цю перемогу початком запланованих в ширшому маштабі командуванням південнов'єтнамських військ акцій, що її уможливила американська мілітарна й економічна допомога.

Чоловіки ЗДА та жінки СССР перемагають в легкоатлетичних змаганнях

Легкоатлетичні змагання між ЗДА та Совєтським Союзом, які відбулися минулої суботи та неділі в Москві, закінчилися сподіваними перемогами чоловіків ЗДА та жінок СССР. Рахунок точкування чоловіків 124:111 а жінок 39:68. В цих легкоатлетичних змаганнях впало шість нових світових рекордів: в гінцях 4 х 100 чоловіків та жінок, в стрибку вздовжину чоловіків та жінок, в стрибку вгору чоловіків і в меті диском жінок. Три світові рекорди побили американці, а других три атлети Совєтського Союзу. Валерій Брумель здобув новий рекорд в стрибку вгору вислідом 7 стіп та 4 цалів, перемагаючи американця Томаса. Американець Ралф Бостон встановив новий рекорд в стрибку вздовжину вислідом 27 стіп та 1 і три четверті. З українців, які виступали в рядах змагунів СССР, гарні осяги здобули: Ігор Кутенко — перше місце в десятизмагу, Віктор Цибуленко — перше місце в меті ратищем, Людмила Лисенко — перше місце в бігу на 800 метрів, Віктор Кресс — перше місце в триококу, та Ігор Петренко — четверте місце в стрибку з жердкою.

СОЮЗОВЦІ З ЙОНКЕРСУ ПОДИВЛЯЮТЬ СОЮЗІВКУ

Союзівка, Кергонксон. — Упродовж минулої неділі ця оселя Українського Народного Союзу, крім звичайних своїх гостей, що перебувають тут на вакаціях, та багатьох батьків, що приїхали по своїх дітей або привезли їх до дитячого табору, гостила це 80 осіб, переважно членів 6-8-го Відділу УНСоюзу, що двома автобусами приїхали на прогулянку з Йонкерсу, Н. Й. Прогулянку зорганізували жінки під проводом пань Лозюк і Чолій, а опікувались ними пп. Гарасим і Мандзій, секретар і голова Відділу УНСоюзу. Багато з гостей мали спільний день, що його започаткували молитвою за спокій душі померлого недавно головного предсідника УНСоюзу, а від УНСоюзу вітали їх головний контролер Іван Кокольський та ред. А. Драган.

В АМЕРИЦІ

● При кінці минулого тижня 1,800 учнів середніх шкіл із 51-ої чужої держави відвідали президента Кеннеді в Білому Домі і так тиснулися до нього, що він мусів передчасно втекти до свого бюра, бо поліція не могла втримати порядку та стримати молодь, яка тиснулася до Президента, який почав був подавати руку тим учням, що стояли найближче до нього. Ці учні минулого шкільного року навчалися в американських гайскулах дорогою культурної виміни, подібно, як це робить американська молодь, яка вчиться в середніх школах за кордоном.

● Сенатська Підкомісія 3бр. Сил, яка вивчає справу оборонної готовости цієї країни, має вести переслухання, чи справді СССР є сильніший в ділянці ракет і бомбовиків, як це дехто твердить. Підкомісія переслуховатиме представників Центральної Розвідчої Агенції та інших розвідчих агенцій в цій справі за замкненими дверми.

● Департамент оборони розіслав 600 копій протикомуністичного фільму, який висвітлюватимуть в армійських, летунських і фльотських з'єднаннях. Цей фільм називається „Змагання між ідеями".

● Американська фармацевтична продукція збільшує видатки на виказні нових ліків на поборювання таких головних недуг, як пістряк і серцеві недуги. Ця промисловість видає заклад в тому, щоб ліки є задорогі, бо часто треба великих коштів на те, щоб випродукувати лік, який себе не вправдує.

У СВІТІ

● На Темзу заплив з океану кит і даремне намагався видобутись з-посеред лябіринту кораблів та човнів. Він заплив на 13 миль вгору від Лондонського порту, але був поранений кораблями, ослаб і осів на мілизні. Люди з надбережних осель і водна поліція помогли китові знову виплисти в річище, але довге на 14 стіп створіння заплуталось в водоростях і згинуло.

● У Новій Гуті на Шлеську в Польщі з великою парадою відкрито збудований за отримані від ЗДА $3 мільйони новий павільйон тамошньої сталеварні „Імени Леніна". На відкритті був приявний американський амбасадор Джекоб Вім, а віце-прем'єр Пьотр Ярошевіч пробував співпрацю з Америкою. Той сам Ярошевіч виступав у квітні ц. р. ненависницькою протиамериканською вічевою промовою на публічній демонстрації, зорганізованій з нагоди висадку на Кубі.

● На Формозі, біля містечка Чіяї, потяг наїхав на автобус, при чому згинуло 48 автобусових пасажирів, а 28 осіб з потягу було ранених. Потяг вискочив при ударі з рейок. Вину приписують кондукторці автобусу, яка повинна була зупинити автобус перед рейками та перевірити, чи безпечний проїзд.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Кеннеді і Конгрес

Коли „Ню Иорк Таймс" заявився в ході минулорічної виборчої кампанії за кандидатуру Джана Ф. Кеннеді, то він подав на першому місці аргумент, що державі вийде на користь однопартійний характер Білого Дому й Капітолю. Скептики на це відповідали, що все одно співпраця демократичного президента з демократичним Конгресом не буде йти „як по маслі" з уваги не тільки на традиційну вразливість Конгресу на пункті його суверенности і не тільки тому, що льокальні інтереси виборчих округ грають в голосуванні американських законодавців більшу ролю, як партійна солідарність, — але навіть з уваги на міжпартійну аритметику в Конгресі. Бо хоч теперішній 87-ий Конгрес нараховує в Палаті репрезентантів 261 демократа проти 176 республіканців, а в Сенаті 64 демократів проти 36 республіканців, насправді „ножиці" між демократичною більшістю і республіканською меншістю розхилені куди менше. Вказувано на традиційне бльокування республіканців з консервативними демократами Півдня, і в такому бльоці передбачувано найбільшу трудність для переведення програми нового президента в Конгресі.

Практика першого півріччя урядування Дж. Ф. Кеннеді виявила, що демократичні оптимісти мали більшу рацію, як опозиційні скептики. Уряд просто „засипав" Конгрес своїми внесками, але найважливіше значення приписав п'ятьом законопроєктам, що їх назвав „обов'язковими". Це були законопроєкти: про допомогу пошкодованим теренам, про підвищення мінімуму платні, про допомогу в будові мешкальних домів, про справу будови шкіл і лікарську опіку над старшими людьми. З-поміж тих справ найменші шанси на ухвалення в цьому році має справа лікарської допомоги старшим особам, а справа допомоги школам є ще в законодатному процесі і, як твердять фахівці, покищо має шанси 50:50. Якщо той шкільний закон ухвалять, то з 5-ох найпоплважніших законопроєктів Президента 4 були б затверджені. Поруч із цими справами уряд перевів через Конгрес ухвалу про збільшення фондів для безробітних, про допомогу дітям безробітних батьків, затвердження 73-ох нових федеральних суддейських посад, про підвищення податку на газоліну для фінансування будови доріг і про контролю над фільтрацією води. Зате — крім названих справ медичної опіки і допомоги школам — Конгрес не вирішив ще справи закордонної допомоги, яку несподівано дуже рішуче підтримав пакістанський президент і яка з-посеред усіх більших справ стоїть нині на першому місці. Далі, погані шанси мають два законопроєкти, що до них уряд прив'язував поважне значення: новий сільсько - господарський чи пак фармерський закон і підвищення поштових оплат. У цьому році не перейде законопроєкт про ревізію фіскально - податкової системи, зате напевно буде ухвалений закон про Корпус Миру і добрі шанси має закон про розбудову летовищ.

Але назагал — стверджують американські часописи — уряд Дж. Ф. Кеннеді може похвалитися дуже добрим балянсом своєї співпраці з Конгресом за перших шість місяців. Коментатор з „ЮС енд Ворлд Ріпорт" пояснює це трьома найголовнішими причинами: 1) фактичним заламанням традиційної співпраці республіканців з консерватистами з Півдня; 2) досить вірним додержуванням ухвал конвенції Демократичної партії в законодатній праці уряду, що зобов'язують всіх демократичних членів Конгресу і 3) дуже добрими, меткими й зручними зв'язками між Білим Домом і Капітолем. На атмосферу співпраці впливає ще загострення міжнародної ситуації, що притуплює вістря критики на адресу Президента навіть у таких дуже драстичних справах, як невдача з висадом на Кубі, невдача в Ляосі чи подорож Дж. Ф. Кеннеді на зустріч з Хрущовим. Дж. Ф. Кеннеді дістав підтримку у Конгресі у боротьбі проти рецесії, і в його добро записується теперішній здвиг економіки. Президент Кеннеді зумів також послабити опозиційні настрої республіканців частими зустрічами з Д. Д. Айзенгавером та підкреслюванням своєї пошани до цього колишнього президента. Як справи виглядають нині, то найближче півріччя стоятиме ще виразніше під знаком закордонної, а не внутрішньої політики.

Бомбардувальна містифікація

Виведений у неділю 9-го липня ц. р. в День совєтської авіації на Тушинському аеродромі в Москві, вперше за шість років, показ численних, нібито, цілком нових ниццільних і бомбардувальних літаків, був розрахований передусім на те, щоб заімпонувати чужоземним глядачам, дипломатам та кореспондентам західньої преси і застрашити західні держави совєтською повітряною „могутністю". Повних дві години, з шумом і гуком, деколи швидше від звуку, проносилися все нові й нові формації ниццільників, бомбардувальників та гелікоптерів. Поміж юрбою, зокрема між чужоземними дипломатами, кореспондентами та іншими гістьми, шугали агенти совєтської секретної поліції, забороняючи фотографувати щонебудь із цього показу. Заретушовані й помазані фотографії із демонстрованих „нових" совєтських літаків принесла тільки на другий день совєтська преса разом із ентузіястичним описом самого показу і показуваних літаків, що є, мовляв, останнім словом совєтської винахідливости і збройної готовости.

Своїм показом, здавалося б, большевики досягли бажаної цілі: вони справді таки викликали глибоке враження у закордонних обсерваторів і спонукали західній світ вдарити на сполох, тим більше, що показ на Тушинському аеродромі відбувся безпосередньо після войовничих виступів Хрущова і маршала Маліновського на тему припинення редукції збройних сил СССР і про збільшення оборонного бюджету понад три з половиною мільярди долярів. Але водночас із цим серед військових експертів Заходу поглибився скептицизм щодо демонстрованих совєтських досягнень у летунській ділянці. Одержавши звідомлення своїх дипломатів, кореспондентів, їх оцінки того, що вони бачили й встигли запримітити навіть без фотографування, і порівнявши все те, з опублікованими в совєтській пресі фотографіями, західні експерти прийшли до переконання, що демонстрація летунської збройної сили в неділю 9-го липня була не показом, але прикметною для совєтської пропаганди „показухою", значить — блефом або містифікацією. Виявилося, що більшість показуваних над Тушинським аеродромом машин — це або вже давно відомі моделі совєтських ниццільників і бомбардувальників, або наслідування американських і британських бомбардувальних літаків, і до того таких, що вже перестаріли і вийшли з ужитку. Водночас із цим у мілітарних і політичних колах Заходу пригадали собі заяву Хрущова з-перед двох років, в якій він зневажливо висловився про бомбардувальники, як про зброю вже перестарілу, яку незмірно переверщують ракети. Пригадавши цю заяву, експерти почали аналізувати, для якої мети заповзялися тепер большевики розвивати й демонструвати всю цю „застарілу", за словами Хрущова, летунську зброю, і прийшли до єдиного можливого висновку: з ракетами Совєтам не так то дуже везе і їм усе ж таки ще треба наздоганяти Захід у продукції бомбардувальних літаків, ниццільників та велетенських гелікоптерів.

Таким чином Москва і Хрущов досягли своєю тушинською показухою цілком протилежного наслідку. Нікому вони не заімпонували своєю летунською „могутністю" і нікого не застрашили. Навпаки, вони утвердили у вільному світі переконання, що Москві ще далеко до летунської переваги над оборонними силами Заходу і, з другого боку, спонукали Захід перевірити свої спроможності і їх відповідно посилити.

ЧОМУ АМЕРИКА ДОПОМАГАЄ ІНШИМ КРАЇНАМ?

Що спонукує Америку допомагати іншим країнам? На це питання є кілька відповідей.

Співчуття, сказати правду, грає частково ролю при плянуванні нашої допомоги іншим країнам. Правда також, що виконання цієї програми стимулює продукцію Америки і зміцнює економіку як З'єдинених Держав, так і тої країни, якій ми допомагаємо.

Але це ще не є основною причиною. Також наша програма допомоги не є тільки реакцією на комуністичну програму економічної допомоги, чи намаганням розбудувати закордонний ринок для американської продукції, або спосіб здобути дружбу або голоси в Об'єднаних Націях.

Основна причина запляннованої на широку скалю допомоги Америки закордонним державам, як сказав помічник держ. секретаря Честер Бовлс, полягає в тому, щоб сприяти всесвітньому прогресові. Як Бовлс та інші офіціяльні особи з адміністрації Кеннеді заявили в своїх промовах, мета того прогресу збігається з метою американської революції, тобто з американським ідеалом, до якого мусить змагати добре зорганізована держава.

Інакше кажучи, З'єдинені Держави, допомагаючи іншим державам, фактично виконують завдання творців своєї революції, що відбулася майже двісті років тому.

Ця ідея не є цілком новою, але в минулому її не завжди доводили до кінця. Зрештою, широкі програми допомоги закордонним країнам у минулому — наприклад, плян Маршалла — були тільки чимсь на зразок негайної допомоги, щоб зберегти або відбудувати економіку старих націй, особливо Західньої Европи. А програма допомоги іншим країнам нині і завтра буде спрямована передусім на розбудову нових країн, колишніх колоній тощо.

Отже, за словами Бовлса, теперішня програма допомоги іншим країнам, яку президент Кеннеді запропонував Конгресові, не буде продовженням попередніх програм. В ній будуть запроваджені нові концепції й нові методи. Насамперед буде взято під увагу розвиток людських ресурсів, не тільки будівництво мостів та фабрик, а також політичних і соціяльних інституцій. Програма запляннована на довший час. Без втручання у політичне життя країн, що ми їм допомагатимемо, програма заохочуватиме ці країни до запровадження соціяльних і економічних реформ, які допоможуть перевести цю програму якнаєфектовніше.

Гроші не будуть викинуті на вітер і на допомогу нездоровому режимові, який не захоче перевести земельні, соціяльні та освітні реформи. Мета — допомогти малорозвиненим державам, засипати прірву між багатими й бідними, допомогти масам фармерів скоріше, ніж великим землевласникам і т. д.

Ми, американці, часом забуваємо, що ми успадкували революційний дух, що ми перший народ, який перейшов від становища колонії до державности, базованої на ідеалах демократії та соціяльної рівности. Завдяки нашій програмі допомоги іншим країнам, американці пам'ятатимуть, що вони мають багато спільного з націями, що починають творити своє життя. Бо, як сказав Бовлс, — наші принципи, вкладені в нашу Декларацію Незалежности і в наш закон про права людини, віддзеркалюють змагання до кращого всіх людських істот в усіх частинах світу.

Американська Рада

Палатна комісія ухвалила податок від прибутків із ощадностей

Вашингтон. — Палатна Комісія Способів і Засобів 14-го липня ухвалила з деякими змінами урядовий законопроєкт, згідно з яким банки і корпорації стягатимуть федеральний податок від прибутків із ощадностевих відсотків та з дивіденд і відсилатимуть його до федеральної скарбниці, подібно, як тепер стягають федеральний прибутковий податок від заробітків робітникам. Кожний платник податків, який є власником щадничої книжечки або вартісних паперів, зможе при робленні податкової заяви дорахувати до заплаченого податку і ту суму, яку йому стягнув банк або корпорація, що є власником його акцій. Уряд домагався, щоб податок від прибутків від ощадностей і дивіденд виносив 20%, а Комісія зменшила цю висоту до 16 і 2/3%. Коли хтось має стільки ощадностей в банку, що він мав би річно дістати $100 відсотків, то від нового року, якщо Конгрес ухвалить прийнятий комісією законопроєкт, він дістане $83.34, бо $16.66 банк відошле до державної скарбниці титулом податків.

Москва поліпшує взаємини з Югославією

Москва. — У вислідi відвідин міністра закордонних справ Югославії Коци Поповіча в Совєтському Союзі, які тривали цілий тиждень, проголошено тут комунікат, в якому стверджено, що взаємини між обидвома країнами розвиваються нормально і погляди їх урядів дуже подібні або й збігаються у важливіших закордонних питаннях. Водночас із цим висловлено надію, що співпраця між Совєтським Союзом і Югославією „у справах боротьби за мир і зменшення міжнародного напруження буде розвиватися успішно". Під час своїх відвідин у Совєтському Союзі, що були першою після 1956 року зустріччю найвищих представників обидвох держав, Коца Поповіч конферував і з прем'єром Хрущовим і з міністром закордонних справ СССР Андреєм Громиком. Між іншими обговорюваними спільно проблемами була теж справа Берліну. Розмови між представниками досі із підозрінням а то й вороже наставлених до себе держав відбувалися в „незвичайно дружній атмосфері" і, як підкреслює ТАСС, мали бути корисними й успішними. Від'їхав Коца Поповіч до Београду в четвер 13 липня ц.р.

З совєтської преси

ВАКАНТГУРЕННИЙ КОРЕСПОНДЕНТ

Московські „Ізвестія" з 8-го липня подають сенсаційне повідомлення про якогось Геннадія Янова - Геронського, мешканця Москви, який, зв'язавшись з одним із „буржуазних кореспондентів", постачав йому різного роду „брудні чутки та політичні домисли", а потім і сам почав писати, замість цього кореспондента, статті для закордонної преси. „Читачі буржуазних газет, — пишуть „Ізвєстія", — очевидно й не підозрівали про те, що ці статті укладає людина, яка іменує себе громадянином Совєтського Союзу. Затхла термінологія наших ідейних ворогів так і лізла з кожного рядка словесної бурди..."

Найцікавішим в усій цій справі є те, що Геннадій Янов - Геронський був членом — Союзу Совєтських Журналістів.

ФАНТАСТИЧНА ІСТОРІЯ З СКАРБОМ

Учні Петрівської восьмирічної школи, — повідомляє „Симферопольська Правда", — випадково під піччю знайшли горщик, набитий золотими й срібними монетами.

— Здається, скарб! — зраділи школярі.

Блиснуло золото... Але на совєтських „реб'ят" цей блиск не справив ніякого враження. Зате всіх зацікавило, що монети — старовинні. Довідавшись, що до міста вибирається з доручення управи колгоспу колгоспник Бразнець, діти передали йому скарб з наказом: віддати вченим, — може, придасться. Бразнець поклав скарб у мішок і поїхав до Мелітополя.

Всю цю історію совєтський кореспондент закінчує такими словами:

„Чому діти так байдуже поставились до золота? А тому, що колгоспники й діти колгоспників самі, можна сказати, мільйонери, посідають такі скарби, проти яких купка золота — просто ніщо. Вони інакше, по-комуністичному дивляться на проблему багатства".

„ЗАХОПЛЮЮЧІ" ПРОГРАМИ ТЕЛЕВІЗІЇ

Крім радіо і преси, совєтська пропаганда останніми роками щораз ширше використовує телевізію „на службі комунізму". Ось, для прикладу, деякі витяги з телевізійної програми, якою насолоджувалися кияни 13-го травня:

6:40 ранку — Школа передового досвіду; 9:10 — Сучасні російські пісні у виконанні Сомьонової і Фролової; 10:00 — Передова стаття з газети „Правда"; 12:30 — В Київському економічному районі; 2:00 — Дорогі ленінські риси; 2:30 — Передача для дітей з циклу „В бібліотеці Іллі Корешкова; 3:20 — Передача про виставку передового досвіду в народньому господарстві УССР; 5:00 — Фестиваль сільсько - господарських фільмів: за високий урожай гречки і переробка льону — довгунця.

Треба думати, що совєтська телевізія не спричиняє батькам таких клопотів, як американська: щоб оглядати її „захоплюючі" програми, дітей, очевидно, треба прив'язувати до стільців.

„УКРАЇНСЬКА СЦЕНА" В НЮ ЙОРКУ

Українське громадянство стривожене тим, що наша молодь, яка росте серед чужого нам оточення, дуже скоро денаціоналізується. Вся наша еміграційна преса присвячує цій справі багато місця. Дописувачі застановляються над причинами лиха, висловлюють свої думки і дають поради, як запобігти, щоби наші втрати були якнайменше дошкульні. Головним проявом денаціоналізації, як всі одностайно стверджують, є непошана до рідної мови серед дітей і молоді. Діти чують постійно в школі чи на вулиці чужу мову, виростають серед чужого оточення і наші школи українознавства, хоч працюють задовільно, не можуть стримати процесу денаціоналізації без активної допомоги родичів, від яких в першій мірі залежить виховання дітей в національному дусі. Родичі мусять пильнувати, щоби їх діти всюди між собою говорили по-українськи і щоб у вільні хвилини якнайбільше перебували серед українського оточення. Діти й молодь потребують якнайбільше руху. По науці в школі та у вільні від науки дні, треба їм дати відповідне, приємне й корисне зайняття, щоби вони не мали змоги перебувати під впливом деструктивної вулиці. Діти дуже люблять танцювати, отже даймо їм нагоду вчитися наших національних танків, якими українська дитина може гордитися поміж чужинцями. Ця ділянка праці не стоїть у нас облогом. Майже в кожній молодечій організації чи школі є танцювальний гурток і були нераз спроби творення широких ансамблів. Українські танці мають в світі вже добру славу. Ми мусимо також творити дитячі та молодечі аматорські театри, де діти навчаться краще володіти рідною мовою, пізнають українське театральне мистецтво та зможуть розвивати їхні мистецькі здібності. Театральне мистецтво в нас дуже занедбане не лише серед дітей і молоді. Відчувається недостача постійного аматорського театру, про що не раз писалося в українській пресі. Найгірше стоїть справа з організуванням хорів. У світ ідуть німецькі молодечі хори, віденський дитячий хор, що має кількасотлітню традицію, французький дитячий хор „Круа де буа" та інші, а ми, з наших кількох сотень (а може й тисяч) дітей, що живуть обнятою масою в одній частині Ню Йорку, не змогли створити при багатстві нашої вокальної музики сильного взірцевого хору, коли вже не для „експорту" то хоч би для „внутрішніх потреб". Праця з дітьми нелегка, бо тут потрібно довшої теоретичної та практичної підготови і твердої дисципліни. При координації праці батьків, громадянства та фахових музичних сил можна все ж таки перешкоди перебороти та такий хор створити. Ми маємо дітей, дириґентів, композиторів та репертуар, а хору — нема. Вище наведені ділянки праці у великій мірі причиняться до того, що наші діти зостануться вірними синами України, що любов до свого рідного стане для них дороговказом в їх майбутній праці. Напевно багато з них вийде згодом поза межі аматорства та стане зміною, чи поповненням в різних студіях чи вищої якости театральних, хорових, балетних та оркестральних товариствах.

В Ню Йорку найшовся гурт людей, який постановив вище наведені думки перевести в життя. Вже майже два роки існує Т-во „Українська Сцена", але загал громадянства майже не знав про його існування, бо основоположники були думки, що треба його поставити наперед на сильних основах та заговорити не словом, а ділом. Т-во створили батьки дітей, які хочуть їх виховати в національному дусі а засобами для осягнення мети має бути український театр, танець і музика. Т-во має діточчу та старшу групу. Керує ним Управа, нинішній склад якої такий: голова — Роман Крупка; заступник голови — Іларіон Поліщук; секретар — Іван Дмитрик; скарбник — Іван Гідей; орган. і адмін. референт — Данило Серна; господар — Теодор Штогрин. До Управи входять також керівники поодиноких ділянок праці: Михайло Мангляр — режисер; д-р Роман Петріна — національні танки; Михайло Колодій — спів. Навчання танків під проводом д-ра Р. Петріни провадяться від початку заснування Т-ва. Йому до помочі стала Рома Шуган. Вже відбулося кілька виступів групи при різних нагодах. 28-го травня ц. р. діточа група відіграла сценічну картину на три дії Марійки Підгірянки „В чужому пір'ї", під режисурою Михайла Мангляра, б. режисера державного театру в столиці Югославії. Співи були під кер. М. Колодія, хореографія Тані Лютик, акомпаніювала Зірка Крупська. Гарні декорації намалювала Анна Рудніцька, а технічну допомогу дав Ярослав Недільський. Організатор Данило Серна мав нагоду побачити наслідки своєї невтомної праці. Вдоволені були батьки дітей, яким належить окреме призначення. Це не ті родичі, які випихають з дому дітей, щоб „завади в хаті не було". На кожну пробу приходили вони разом з дітьми та слідили за їх поведінкою і успіхами в праці. Вони покривали з власних фондів адміністративні видатки та пошили гарні театральні костюми для фантастичних дійових осіб. Найбільше вдоволені були діти - актори, що перейшли з успіхом „перший вогонь". Ось їх імена: Вальчишин Іванка, Гідей Оксана, Дмитрик Люба, Дмитрик Орися, Ковалів Мирося, Людкевич Марта, Мотиль Оксана, Піх Стефанія, Прокоп Ліда, Семенюк Оля, Семенюк Христя, Штогрин Оленка, Якубовська Леся, Якубовська Оля. Заохочені своїм першим виступом, вони самі вимагають дальших проб та виступів. П'єса „В чужому пір'ї" буде повторена ще кілька разів у різних місцях. Дотепер повторено цю п'єсу, 24 червня, на Оселі ім. Ольжича в Лігайтоні. Дитяча група підготовляє „Свято Шевченка", яке відбудеться в повакаційному часі. Виробляється програма дальшої праці для дитячої та старшої групи. Не зразу будуть повні успіхи. Їх треба здобувати довгою, наполегливою працею. В ділянці музичній Т-во буде пропагувати справу створення загального, незалежного дитячого хору та вести в тому напрямку підготовчу працю.

Т-во „Українська Сцена" — головно аматорський театр, хоч не виключається самостійних виступів групи танців чи хору. Вже є познаки, що громадянство починає цікавитися діяльністю Т-ва. Управа Т-ва дивиться в майбутнє з вірою, що, в міру поширення та поглиблення праці, знайдуться нові сили, які цю корисну акцію підтримають. „Українська Сцена", незалежна організація, непідпорядкована груповим з'єднанням, не є бізнесовим підприємством. Вона гуртує людей доброї волі й веде виховну працю головно серед молодшого покоління, для добра українського народу.

М. Колодій

М. Пастернакова

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗМ В МОДЕРНОМУ ТАНКОВОМУ МИСТЕЦТВІ

(2)

Абстрактні танці — якщо взагалі можна досягти такої абстрактної форми, щоб вона не нагадувала якихсь конкретних форм зі світу предметів і не викликала ніяких літературних асоціяцій — кажуть модерні хореографи — не є вигадані, а природно, органічно виростають водночас із розвитком сучасного мистецтва і науки взагалі. Мета абстрактних танців — дати перевагу героїчного зображення над чуттєвим елементом, і тому в них часто вживають масок для створення архитипу, а не підкреслювання емоційної фігури. А щоб відвернути увагу глядачів від шукання змісту, назви танців властиво нічого не говорять, вони софістиково вигадані. Наприклад, танці Ніколаїса мають такі назви: „Науменo", де танцюристи вживають маски - накривала на ціле тіло, танець не має змісту, а тіло, якого не видно, формує в просторі архітектурні форми. В танці „Турнамент" є також тільки скульптурні маніпуляції при допомозі еластичних плахт, в які загорнуті танцюристи. „Ткачі" пов'язані між собою шовковими нитками, які творять фантастичні візерунки. У „Призмі" головним компонентом є світло - тінь, в яких людські фігури то частинно зникають, то знов появляються. „Кода" — це кінцева музична фраза, прикметна в творах Бетговена, „Файнелс" — випрацьоване закінчення в архітектурі, головно в капітелях колюмн. В танцях „Тотем", „Німбус", „Вінгрін", „Маскарада душ" і ін. добувається назовні і зникає фройдівська підсвідомість, візії, абсурдні сни і галюцинації. Часом в них власна життьова філософія і конфлікти мистця зі самим собою, тоді танець виявляє його власні духові диспозиції і є ніби внутрішнім монологом. В абстрактних танцях — бо так їх мабуть правильніше називати — танцюристи є тільки інструментами для мови й драми руху, і між ними немає чуттєвого відношення, їх тільки пов'язують лінії руху, які вмотивовано виходять з композиційного хребта. Безпредметний танець — це думаюча машина, позбавлена цілком емоційних кольорів, і він стоїть на грані пластичної гімнастики. Танці ті не зворушують, серце у глядача залишається спокійне, тільки мозок працює, бо вони — це справа не чуття і не сентименту, а ума - інтелекту. Для них уживають електронічної музики, часом „конкретної", коли вона наслідує звуки природи або людський голос, частіше другий рід музики, в якій сам композитор створює при допомозі машин і різних перкусійних інструментів змоторизовані, врвані та розщеплені звуки, що викликають враження гуку гармат, грому, ударів молотком, скреготу трамвайних коліс і т. д. Деякі хореографи, як, наприклад, Джон Кейджа, заступають музику різного роду шумами, а танець відбувається під час павз, серед тиші. Це все виглядає як музичний „саєнс фикшен", новий світ музики, яка не має нічого спільного з минулим і вимагає до себе особливої постави слухачів. Сподіваються, що він згодом до неї звикне і зрозуміє, яке це все дуже просте і легке до сприймання.

Щоб зазнайомити ширшу публіку з новим безпредметним танцем, А. Ніколяїс часто передає свої твори в телевізійних програмах у серії „Форд Фавндейшен енд Едукейшен", бо завдання мистецтва — як він каже — є не тільки приносити приємність, давати естетичні зворушення, це обмежує до деякої міри діяпазон мистецької думки, а мистецтво має також місійну ролю у виробленні нового смаку публіки, який змінюється в усіх ділянках нашого щоденного життя.

Звичайно, сучасний стан у мистецькому танці — це стадія експериментування, а проте треба подивляти велику смілвість, оригінальне хореографічне мислення, свіжість бачення світу і життя модерних хореографів і їх учнів. Реакція публіки різна. В одних нові твори викликають захоплення, в других обурення, однак ніхто не проходить попри них байдуже. Старше покоління, занадто навантажене клясичною спадщиною, насторожено дивиться на новинки модерного танкового світу, молодші легше їх сприймають, бо це їхнє, сучасне. А втім, світ невпинно рухається, йде вперед, і його мистецтво не може оставатись позаду, завданням авангардистів є промощувати йому шлях у майбутнє. Модерні безпредметні танці — це мистецькі „делікатеси", смаку яких не відчуває пересічна людина, їх вважають втечею у спеціяльність, у надреалізм, і тому деякі сучасні хореографи, як Джером Робінс, шукають зв'язку з землею, з реальністю, і попадають в екстреми, творячи танці на такі теми як, наприклад, страйк, расова дискримінація, ґенґи, злочинність малолітніх, торгівля наркотиками і т. п. конкретні буденні справи. Звичайно, кожний мистець має право по-своєму бачити світ, і власне модерні з них далекі від бездушного копіювання зразків минулого і фотографізму. Усі нові явища в танковому мистецтві, без огляду на їх сучасну вартість і тривкість, мають у процесі розвитку культури своє значення. А втім, культуру народів неможливо замкнути в традиції та етнографізмі, вона збідніла б і з часом стала б музейним експонатом.

(Кінець)

Роман Придаткевич

ОПЕРА „КАТЕРИНА" В ШИКАГО

Слухачеві вистави опери Миколи Аркаса п. з. „Катерина" за поемою Тараса Шевченка, який майже цілу добу мусів тарабанитися автом до Шикаго, щоб там побачити поправно, а то і знаменито, виконувану успішну цю славну українську оперу, було дивно, що чудова заля Лейн Векніkал Гайскулу, в суботу 6-го травня ц. р. була заповнена публікою тільки на одну третю. Дивно було подумати про ті десятки тисяч українців у Шикаго, які не прийшли на виставу, хоч опера була виставлена першорядними рідними українськими співаками, якими неодна державна оперна сцена гордилася б, зі симфонічною оркестрою і показалася високодраматичним музичним твором, який, як ніщо інше, так глибоко характеризує того Творця нашої Нації, якого цього року відзначаємо 100-річчя його смерти.

На мою скромну думку обецінює добру виставу та подробиця, що нумерованих білетів ніхто не купує наперед, в продаж при касі в багатьох випадках є ненадійна. Теперішній незначний недобір повинен бути для управи нашого оперного театру добрим досвідом для удосконалення адміністративного апарату.

Що до самої вистави опери, то можна сміло сказати, що перший раз в Америці можна було побачити українську оперу, де всі ролі були заступлені дійсними, культивованими, співаками, ще до того не якимибудь акторами, постава твору була виконана з старанністю та щирістю. Цим твердженням я не маю на думці підривати пам'ять чесних і знаменитих вистав „Катерини" в Ню Йорку і Шикаго.

В теперішній виставі головну ролю Катерини творила пані Наталія Копічук - Носенко, співачка з гарним і плеканим голосовим матеріялом, з великим драматично-інтуїтивними даними, і на драматизмі таланту якої державлася ціла третя дія. Ця дія могла б вийти непереконуючою та блідою, якщо талант артистки не передав би трагізму ситуації. В додатку, до всього музика Аркаса в тій дії не піддержує драматичне напруження іззa вдержування музики у надто споріднених тональностях. Ця недостача направлена в музичній редакції Г. Таранова тронспозицією деяких епізодів дії, а музичний директор нашої вистави в Шикаго, Дітройті та Торонті п. Богдан Сарамага осягнув більший драматизму в музиці її зручним скороченням.

Зорею опери, в ролі Андрія був п. Мирослав Скала-Старицький, який голосово, як культурний співак великого формату, дав „Катерині" дійсного багатства і змісту. Партія Андрія є мала і радше камерного характеру, і співак меншої культури, ніж п. Старицький, міг би був відказатися від виступу, тому слухач мусить бути вдячний цьому українському великому артистові за його відданість українському мистецтву та за його пієтизм до особи Т. Шевченка. П. Старицький також в ансамблю інших співаків поводився скромно та по товариськи, не шукаючи за тими місцями сцени, відки його голос буде гриміти на залі.

І співав він чудесно, в незвичайно чесно випрацьованій партії Андрія він надав здержливого блиску, очікувано в якійнебудь знаменитій столичній опері. Слухач був цілком заворожений досконалістю української дикції у співі та природністю й легкістю, при масивності звука, з якою виходила кожна нотка включно з високим Г (сі), в п'ятому епізоді до слів „а я піду в світ за очі".

В ролі мами, Галини Палій, виступала пані Вероніка Максимович. І голосово, і під оглядом драматичного виразу вона була вершком того, чого ця роля вимагає. Це дійсно велика співачка, яка своїм багатим голосом та пережитим реалізмом ролі матері, змусила чи не половину слухачів до пролиття щирих сльоз. В ролі батька був талановитий співак-бас п. Лев Рейнарович. Це вже другий раз я маю нагоду дійсно його подивляти. Перший раз це було цього року влітї під час з'їзду Ліги Української Молоді Північної Америки на симфонічному Концерті, коли то п. Рейнарович з панею Марією Полиняк-Лисогір виконали незвичайно гарно і добре дует зі „Запорожця за Дунаєм". Не тільки орієстрація цього епізоду робила цей твір не шабльоновим, але свіжим та мистецьким, але спів і обох визначних співаків там мило злився в артистичну цілість, що мене боліло, що в моїй рецензії я пропустив мої вирази одушевлення, правдоподібно із-за мого власного недогляду. В „Катерині" в ролі батька Остапа Палея, п. Рейнарович переконував слухача, а голосово та музикально передав інтенції композитора публіці, яка оцінювала його зі захопленням.

Ролю Івана Гуляєва, москаля, успішно відіграв та відспівав пан Іван Самокішин. Це співак з гарним голосом, яким він не тільки добре володіє, але і приємно „несе". Співацька партія, хоч не велика, але досить трудна та невдячна, і тому там більше п. Самокішин заслуговує на признання.

Ще були дві малесенькі партії, які в театрах виконують хористки. В теперішній виставі опери їх співали правдиві і треновані співачки першої води. Пані Галина Бабій, як Оксана, виявила багатий та розкішний сопран, а пані Текля Шаран, як Одарка, в тих кількох музичних фразах, які їй музика опери дозволила заспівати, дала почути себе як власниця чудового і непересічного меццо - сопрано.

Дуже добрий чоловічий хор, який — як мені здавалося, часом трошки форсувався, а ще більше багаті та гарні мішані хори були старанно вивчені і особливо в першій дії, де вони своїми чудовими народними співами дають надзвичайну основу для солістів, хоч технічно спричинюють журбу дириґентові та хормайстрові — вив'язуватися з добрим успіхом і тим самим заслуговують собі та своєму хормайстрові п. Ярославі Филипову на повне признання.

Я із-за звукового запису опери і огляданя її із-за куліс, — я купив був два першорядні квитки для себе і дружини, не мав можливости оцінити режисури. Але і мені впало в очі, що сцена Катерини з москалями була б зискала, якщо б замість трьох москалів була виставлена ціла „армія" в поході, як це я колись бачив у театрі „Бесіди" у Львові. Тоді, крім тих самих солдат, які знов і знов появлялися із-за сцени, як нові відділи, за сценою рухалися механічні солдатські відділи. Яканебудь декоративна акція за сценою, що для опери добре надасться, відвернула б увагу глядача від незручної ситуації москаля Івана Гуляєва, який під час звернення до нього співом Катерини, яку він покинув, не знає, що з собою робити.

Багато про танки сказати не можу. Напевно зза куліс я міг би був щось побачити, але є несвідомо замкнув очі, щоб не бачити нічого. Це можливо тому, що один раз я бачив на великий сцені українську танкову групу, яка збилася в одному кутку сцени, відки не могла вимотатися, так як колись наші перелякані коні на кавалерійській райтшулі, відтоді я боюся того всього, що ми в Америці називаємо українським танком. Але, можливо, що я тому не бачив „Козачка" в першій дії Катерини, що мене іритувало биття в долоні до танкової музики. Це були співаки, які, пірвані ентузіязмом козачка, забули дивитися на дириґента і три рази розійшлися з ритмом музики і танку, ну і також не вгадали кінця. Я певний, що і ця дрібниця постави Катерини буде в будучинні краще, а плескання в долоні, як надоїдливе, буде обмежене. Моя дружина, після вистави опери, говорила з правдивою похвалою про вісімку „кор де балету" п. Миколи Кавки, а примірну балерину панну Мотрю Макар оцінила як незвичайно граціозну і талановиту молоду артистку.

Треба підчеркнути зорово-декоративну сторону постави опери. Декорації були добрі, і щодо подробиць побуту і щодо перспективи. Навіть на небі, на радість глядачів, були правдиві зорі, але в третій дії падало замало снігу, зате було трохи забагато завивання вітру. Техніка сценічного освітлення була старанна, і було ясним, що ця справа була в руках спеціялістів - професіоналістів, які виказували добрий смак та дисципліну.

Цілком певно, що найбільшого признання заслужив собі музичний директор опери п. Богдан Сарамага. Він не тільки держав у своїх руках цілий оперовий ансамбль та всі подробиці вистави і був відвічальний за добрий успіх цілої продукції, але він сам піднявся і виконав велитенське завдання написати оркестрацію твору, т. є інтерпретацію фортепіянового підкладу опери інструментами, чого композитор сам не зробив, для камерної симфонічної оркестри в складі двадцяти музик. Слухач міг би в подробицях не все годитися з доброю роботою п. Сарамаги, як з частим уживанням якраз трубки для коротких мелодійних моментів, та навіть хоч це було не часто — для піддержки сольового голосу, а також трохи за частим уживанням ударних інструментів, які треба резервувати, по можливості, для кульмінацій.

Все таки, поза тими дрібницями, які легко буде можна злагіднити, оркестраційна робота п. Сарамаги є доброю і зраджує талант, зручність, артистичну фантазію. Він зумів дати навіть слабшим моментам оригіналу Миколи Аркаса змісту та краси. Знаменита оркестра була чуткою на інтенції дириґента і вив'язувалася з честю в усіх моментах оперного твору.

При такій фаховій виставі української опери Катерини підсувається мимоволі думка, що ця вистава в трьох містах могло б бути початком діла, яке, збагатившися ще іншими українськими оперовими надбаннями, могло б бути початком щорічного весняного оперового сезону.

І хоч в небезпеці життя ми поверталися автом з Шикаґа до Моррею в Кентаки, серед громів, злив та повеней, ми не жалували трудів поїздки. Відновлено зв'язки та нав'язано виміну думок з українськими музичними діячами, а крім цього я мав нагоду познайомитися з можливостями українського музичного світа. Я мав приємну нагоду користати в чемности деяких членів Спілки Української Молоді Америки, Осередку ім Пилипа Орлика в Дітройті, товариства, яке було покровителем цього оперного театру. Зродилась в мене думка, чи не було б добре, щоб ця славна артистична група добилась того, щоб зроблено професійний запис опери на платівках. Торговельно цей запис, так знаменитими силами мав би добрий успіх.

Роман Придаткевич
Моррей, Кентаки

65-ЛІТНІ! Ви все це можете забезпечитися в УНСоюзі. Не зволікайте, надробіть утрачений час!

ВІСТІ З АРҐЕНТИНИ

Лист до президента Кеннеді

(сдо) Міжнаціональна організація „Визволення Европи" вислала 30 травня ц. р. з Буенос Айрес листа до президента Кеннеді з приводу його побачення з Хрущовим у Відні. Сконстатувавши, що запроєктована зустріч має на меті справу світового миру, автори листа зазначили, що світовий мир може бути забезпечений тільки тоді, коли всі поневолені народи віднискають свою свободу. „За для цього ми не домагаємося війни, що принесла б тільки знищення. Свобода поневоленим націям може бути дана так, як це зробили ЗДА в відношенні до Філіппін, як це зробила В. Британія в відношенні до багатьох націй Азії й Африки, і так, як це зробила Франція. Чому не могли б у подібний спосіб віднискати свою свободу (за порядком латинської абетки, сдо) Альбанія, Азербайжан, Білорусь, Болгарія, Хорватія, Словаччина, Словенія, Естонія, Грузія, Угорщина, Латвія, Литва, Північний Кавказ, Румунія, Україна та багато інших країн. Коли б ці нації були визволені мирно, без ненависти й пімсти, могли б бути добрими сусідами й союзниками Росії та жити в миру, співпрацюючи всі разом для загального добробуту й поступу людства.

„В Об'єднаних Націях були ухвалені засади самовизначення народів та права людини. Ми не домагаємось нічого надзвичайного. Ми просимо лише, щоб ухвалені засади були застосовані всіма членами ОН і також Росію.

„Прем'єр Нікіта Хрущов, в своїй новій кампанії проти Заходу, гостро нападає на колоніялізм, домагаючись свободи для всіх поневолених народів, на базі самовизначення. Але ж всі оті вищеназвані нації, а також ще інші, знаходяться в якому стані — чи може вони вільні й суверенні?

„Добре сказав в відповідний момент прем'єр Канади, що п. Хрущов повинен би починати від себе. І саме це мотивує й наш теперішній лист. З огляду на те, що Ваша Ексиленція матиме нагоду розмовляти з п. Хрущовим про проблеми миру, просимо Вашу Ексиленцію вжити всіх можливих засобів, щоб вищеназвані нації, а також ще й інші увійшли знову „в народів вільних коло." Оттоді буде мир і співіснування. Хай Господь хоронить Вашу Ексиленцію!".

Підписали листа інж. Гуго Варія, голова і бухгальтер М. Рубінець, генеральний секретар.

Історія України Дм. Дорошенка в еспанській мові

(сдо) Союз Українських Купців і Промисловців в Арґентині вже віддав до друку перекладену на еспанську мову „Історію України" проф. Дм. Дорошенка. Вона мала б бути видрукована протягом найближчих місяців. В українських організаціях Буенос Айресу приймається передплата на книжку, що коштуватиме в люксусовій оправі 300 песів, а простіше 200 песів.

Три Академії одного дня

(сдо) 28 травня відбулися в Буенос Айресі аж три Академії: Прихильники УНРади вшанували Академію сл. п. Симона Петлюрю, Т-во „Відродження" — Симона Петлюру і полк. Євгена Коновальця, Т-во „Просвіта" всіх „Героїв", а фактично — Симона Петлюру, Євгена Коновальця і Тараса Чупринку.

Найбільше публіки зібралося на Академії, влаштованій „Відродженням". Мала вона ширший розголос і в місцевій еспанській пресі, з огляду на те, що на ній промовляв голова арґентинської християнсько - демократичної партії, д-р Рамос-Мехія. Про інші дві Академії в еспаномовній пресі не було жадного відгуку. В своїй змістовній і добре виголошеній промові д-р Рамос-Мехія між іншим сказав:

„Це вшанування, що кожнорічно збирає українців для прославлення пам'яті двох героїв свободи — символізує несмертність народу: воно свідчить про національну волю, могутнішу за смерть, здатну піднестися над нещастям щоб ствердити перед усім світом особливість і призначення України. Саме тому я прийняв запрошення взяти участь у пригадуванні трагічних замахів в травні в 1926 та 1938 років. І бачучи себе між вами при цій нагоді, коли одночасно вібрують тривога й надії, спільні всьому світові, я відчуваю всю честь в приєднанні й мого голосу до голосів всіх тих, що вбачають у Симоні Петлюрі та в Євгенові Коновальцеві дві представницькі постаті визвольної української боротьби...

В імені цієї землі, країни, що всіми нами опікуються, вітаю в ваших особах жінок і чоловіків, що представляють нарід, який припечатав жертвами й мучеництвом свою прив'язаність до справи свободи, і в імені цієї землі висловлюю солідарність арґентинців зо всіма тими, що в Україні, як і в інших будь-яких частинах світу, змагаються й вмирають за свободу.

„Ми віримо в засаду самовизначення народів, що може бути застосована тільки в умовах свободи. Ми заперечуємо, що можна говорити про демократію там, де нема пошани до гідности людини, де нема вільного виявлення думок і політичної волі спільноти. Ми намагаємося забезпечити ці засади для всіх людей світу без різниці віровизнання та раси..."

Д-р Ф. Рамось Мехія так закінчив промову:

„Ствердивши засади, що нам усім спільні, як не пригадати далекої України? Як не пригадати народу, що протягом своєї історії виявив своє покликання до свободи, своє відчуття героїзму і гідности, — народу, що втілює ці засади в людях, які на своїй землі підтримують незламну віру осягнення свободи нації, і в усіх вас, що прийшли сюди, щоб у щорічному вшануванні Петлюри і Коновальця відновити свою вірність і відданість Батьківщині, завжди присутній в ваших серцях. Україна не осамітнена на своєму шляху, її супроводить солідарність і симпатії вільного світу, що тепер більше, ніж коли, свідомий, що небезпека, яка загрожує свободі одного народу, загрожує свободі всіх народів; що порушення прав людини в будь-якому кутку світу, порушує основні права всіх людей, і що взаємна залежність між людьми і народами — факт надто очевидний, і що солідарність була б порожнім словом, коли б вона не виявлялася в активній і сторожкій братерській допомозі. Ви не осамітнені на вашому шляху, — вас супроводить солідарність і симпатії всіх арґентинців, яких почування я тут інтерпретую, беручи участь у вшануванні Петлюри і Коновальця і висловлюючи палкі побажання, щоб Українська Національна Республіка, Соборна і Незалежна, здійснилася так, як її хотіли патріоти в 1918 р., Українська Національна Республіка, що, на приклад всім іншим спільнотам світу, має втілити в собі, в недалекій будучині, ідеали справжньої християнської цивілізації."

Читацький гурток в Монтреалі обговорює сучасну повість

Минулого року з ініціятиви голови СФУЖО, пані Олени Залізняк, засновано в Монтреалі Гурток Читачок. Метою цього Гуртка є давати фінансову і моральну підтримку сучасним українським письменникам, головно письменницям. Фінансову підтримку здійснюється шляхом купівлі творів, а моральну — шляхом прочитування і обговорювання цих творів на сходинах. На практиці діяльність Гуртка полягає в тому, що під час сходин члени розглядають повідомлення про нововидавані твори, вирішують, які книжки будуть читати, а тоді зобов'язуються їх купити, в означеному часі прочитати і приготовитися до дискусії на чергових сходинах.

До цього часу прочитано вже деякі твори письменників Ольги Мак, Віри Вовк, Меланії Кравців, Докії Гуменної, Івана Смолія, Дарії Ярославської, Оксани Керч, Олени Звичайної і Миколи Приходька.

Члени Гуртка Читачок усвідомляють собі, що їхня то праця розминеться з ціллю, якщо вони не доведуть до відома даних авторів, що навіть у наших несприятливих умовах і аж надто зматеріялізованих часах існує ось гурт людей, які їхні твори читають, а потім сходяться разом і обмінюються думками та враженнями з прочитаного. Тому нещодавно прийнято рішення в майбутньому намагатися нав'язувати контакт з даними авторами чи то дорогою особистих листів, чи то повідомленнями в пресі.

На останніх сходинах якраз прийшла черга обговорювати повість О. Лисяка „Люди такі, як ми". Якщо вартість твору міряти зацікавленням читачок, то автор О. Лисяк може похвалитися необияким успіхом, бо дискусія розвинулась цікава і завзята. В основному більшість наших читачок визнає, що зміст повісти цікавий і актуальний. Ось слова одної з дискутанток:

„Автор силкується розбудити в наших еміґрантських душах спомини про недавнє минуле, про революційну боротьбу українського народу. Водночас він намагається також представити персонажі своєї повісти не як непоборних велетнів духа, але як звичайних людей, з усіми людськими слабостями й недоліками. У них героїзм переплітається з моментами зневіри, жалю за втраченими життєвими вигодами, за особистим щастям. Коротко, герої його повісти — це люди такі, як ми.

Але питання зради автор не розв'язує ясно, і в цьому відношенні важко його героїв порівнювати з пересічною українською людиною, яку ми знаємо, і яка назагал виправдала себе в тяжких воєнних окупаційних умовах. Підозріння в зраді зараз у перших розділах падає на декількох осіб, а головно на редактора Волянського і пані Катрю. Прикінці тяжкий закид у зраді паде на розвідницю Руту Гайдай, і насувається тінь підозріння теж на Оксану Курганську (див. ст. 322). Конкретних доказів їхньої зради автор не подає, але й підозріння з них не знімає, і це, мабуть, чи не найбільший недолік твору, бо автор отим перебільшуванням і наголошуванням проблеми зради кидає тінь на всю підпільну боротьбу. Деколи можна виправдати, чи принаймні зрозуміти, людину, якщо вона зрадить під впливом жахливих фізичних або моральних тортур, але в повісті О. Лисяка зрада зовсім психологічно необоснована, безпричинна, а то й безглузда. Якщо ж йому справді доводилось зустрічатися у воєнній завірюсі саме з такими людьми, то все таки він не повинен цих відокремлених, неґативних явищ узагальнювати".

Інша учасниця висловила такі завваги: „Ми всіми силами намагаємося зберегти наших дітей перед чужими асиміляційними впливами та виховати їх на повноцінних українських патріотів. Ми стараємося защепити в їхніх малих серцях пошану до нашого минулого, наших традицій і збудити подив до визвольних змагань українського народу, а особливо до недавньої і ще такої близької нам боротьби УПА. Велике значення в тому випадку матиме література, яка відтворює цю добу. Але як же ми зважимося дати книжку О. Лисяка в руки нашим дітям, коли там на кожному кроці зрадник?.. Така книжка може назавжди захитати їхню віру в українську людину".

Ще інша дискутантка завважила: „Коли б таку книжку прочитав чужинець, то напевно сказав би: „Нічого ж дивного, що ті українці вже цілі століття караються у ворожому ярмі, коли в них стільки зрадників".

Зовсім ясно, що цих декілька думок не вичерпують дискусії про повість О. Лисяка „Люди такі, як ми". Члени Гуртка Читачок висловлювали свої власні спостереження й завваги без будь-якого впливу професійної літературної критики; корисно було б почути голос наших критиків у цьому питанні. А втім, можливо, що справжня тенденція отих авторових недомовлень пройшла мимо їхньої уваги, а це в свою чергу спричинило неправильне розуміння ідеї твору, тому їм цікаво і важливо було б довідатись, як її розуміє сам автор.

Надія Олійник

ЗАКЛИК

До колишніх хористок і хористів співочих Тов. у Львові: „Бояна" „Сурми, „Бандуриста" й „Сурма" в Німеччині в таборі в Реґенсбурзі

Високоповажані Пані і Панове!

7-го липня ц. р. минула перша річниця смерти відомого Вам сл. пам'яті проф. Омеляна Плешкевича, тлінні останки якого спочивають на українськім параф. цвинтарі в Шикаґо. Несподіваний і передчасний його відхід у вічність, був болючою втратою для всього українського народу тому, що в його особі ми втратило великого ентузіяста хорової пісні, що під його вмілим проводом, здобула собі славу не тільки серед своєї суспільности, але також і між чужими. За цю неоціненну працю пок. Омеляна Плешкевича на музичному полі як дириґента й композитора шикаґівські українські організації вирішили збудувати на його могилі пам'ятник.

Комітет, який створився для здійснення задуманої будови пам'ятника, звертається до Вас з проханням, щоб Ви були такі ласкаві й вміру Вашої фінансової спромоги допомогли Комітетові своїми датками осягнути його мету.

Від Вашої допомоги залежатиме форма й вартість пам'ятника.

Пожертви просимо слати на таку адресу:
Committee for the Monument of Former Conductor of "Surma", No. 3343, Selfreliance Fed. Credit Union, 2351 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.

Василь Дзуль, голова. А. Сокологорський, скарбник.

По ближчі інформації просимо звертатися: В. Дзуль, 2131 Н. Ля Порте Аве. Шікаго 39, Ілл.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що в четвер 13-го липня 1961 року, ненадійно померла, проживши 84 роки, Наша Найдорожча

МАМА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ,

бл. п. Ольга Вархолян ПАДОХ

вдова по бл. п. о. ЮРІЮ ПАДОХОВІ, пароховї Мокротина, пов. Жовква.

ПОХОРОН відбувся в Ніаґара Фолс, в суботу, 15-го липня, 1961 року, в год. 9:00 рано.

Горем прибиті:
Доньки — ЛІДА ЛАСТАВЕЦЬКА
ЛЮБА ГАДЗЕВИЧ
ЗЕНОВІЯ ГІРНЯК
і РОДИНА

Несподівано наспіла до нас сумна вістка з Арґентини, що дня 26-го червня 1961 року відійшов від нас, у повному розквіті життя, Невіджалуваний

МУЖ, БАТЬКО, БРАТ, ШВАҐЕР та ВУЙКО

Любомир БЕДНАРЖ

народжений на Срібній Землі Підкарпаття, в Ужгороді, в 1919 р.

Покійний полишив у смутку дружину Ольгу, сина Олега і нас, Кревних, та Приятелів.

Не маючи змоги бути присутніми на Похороні, ми складаємо сердечну подяку Його Товаришам та Знайомим за віддання Покійному останніх прислуг за їх прощальні промови над Його домовиною, як також за моральну підтримку Його Дружині та Синові.

мати — АННА БЕДНАРЖ
сестра — НАТАЛКА та шваґер
ВАСИЛЬ САВКІВ з дітьми
ЛЮБОМИРОМ і ОКСАНОЮ

Академія, присвячена пам'яті Симона Петлюри в Ню Йорку

Академія з нагоди 35-річчя смерти Симона Петлюри, що відбулась у Ню Йорку 3 червня, пройшла урочисто і на високому ідейно-культурному рівні. Академію влаштував Центральний Комітет Вшанування Пам'яті Симона Петлюри в Америці і Товариство Прихильників Української Народньої Республіки в Ню Йорку.

Академію відкрив генерал-поручник О. Загродський, ветеран визвольної боротьби, тепер голова Комітету. Доповідь зробив д-р Я. Білинський, молодий український учений. Він сказав, що історія сильніша від земних судів. Тепер з перспективи десятиліть ганебний атентат на С. Петлюру виглядає як знак пошани з сторони ворога. Протягом тридцяти п'яти років відбувались академії на пошану С. Петлюри, на яких виступали переважно учасники визвольної боротьби, співробітники С. Петлюри. Тепер виступає доповідач з молодшої генерації, роблячи синтези з перспективи теперішнього часу.

Я. Білинський, на підставі аналізи опублікованих матеріялів, окреслив характер С. Петлюри, що проявлявся із молодих років і спричинився до того, що С. Петлюра став на чолі держави і війська. Його відвага виявилась ще в юнацькі роки, найяскравіше у справі Лисенка, що призвела до виключення з семінарії. Його політичний інстинкт і непохитна віра в українську національну справу виявлялись протягом усієї його політичної і журналістичної діяльности. Як приклад, доповідач навів виступ С. Петлюри у 1904 році проти спроб злиття українських соціял-демократичних організацій з російськими. Перебувавши в Галичині, С. Петлюра нав'язував стосунки з галицьким оточенням.

В 1917 році С. Петлюра із усіх українських політичних діячів найбільше розумів вагу української національної армії і присвячував увагу її створенню. Призначення журналіста на чоло армії виглядає на парадокс історії. Але це призначення мало глибокі підстави. Вояки йшли з С. Петлюрою, як висловився один з них у спогадах, бо „це був стовб, на якому все трималося". С. Петлюра на високому пості проявив силу й стійкість свого характеру, він очолював боротьбу до кінця.

Боротьба зазнала поразки, але дала й величезні наслідки. Якби не було збройної боротьби українського народу, то навряд чи була б створена УСРС, навряд більшовики були б допустили розвиток української культури в 1920-х роках.

Академія закінчилась концертом, що відбувся на високому мистецькому рівні. Співали чоловічий і жіночий хори „Думка" під дириг. І. Задорожного, при фортепіяні д-р Берник. Оля Кириченко виступила з деклямацією вірша про Отамана С. Петлюру О. Тарнавського. Ізабелла Фоменко-Орловська проспівала кілька пісень. Композитор М. Фоменко виконав два фрагменти з власних композицій.

Л. Д.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● Преосвящений Кир Плятон Корниляк, екзарх для українців католиків Німеччини, найменував дня 14 червня ц. р. о. д-ра Івана Гриньоха радником своєї консисторії. Отець д-р Гриньох, нар. 1907 р. в Західній Україні, є відомим церковним і громадським діячем й автором багатьох науково - богословських праць.

● На зміст збірника „Жиди в Україні", опублікованого в Ню Йорку 1961 р., складається, крім названих у новинці про це видання, надрукованій у „Свободі" за 14 липня ц. р., також праця відомого жидівсько-українського діяча проф. Шолома Гольдельмана п. н.: „Жидівська національна автономія в Україні 1917-1920 років".

● Платівку з „Назарем Стодолею" — оперою в 5-ти актах за одноіменною драмою Тараса Шевченка в музичній обрібці К. Данкевича випустила останніми днями відома українська фірма „Арка" в Ню Йорку. Цю оперу ставив свого часу на сцені Львівської Опери Театр ім. Франка у Львові. Альбом з оперою „Назар Стодоля" складається з 4 довгограючих платівок і він оформлений по-мистецьки проф. Миколою Вутовичем. З приводу 100-річчя з дня смерти Т. Шевченка, фірма „Арка" видала ще довгограючу платівку „Кобзареві" і, крім того, має на складі платівку „Думи мої" — видання „Арки" в Торонті і „Слова Тараса" — видання Капелі Вандуристів у Дітройті.

Сенатор Кітінг рекомендує програму для боротьби проти інфляції

Вашингтон. — Сенатор-республіканець із Ню Йорку в сенатській промові 13-го липня закликав уряд до боротьби проти інфляції доляра та виступав проти тенденції демократичного уряду „сьогодні видавати гроші, а завтра позичати". Сенатор Кітінг звернувся з закликом до секретаря торгівлі Лютера Б. Годжса, щоб почав кампанію за зменшення цін на товари, що збільшило б продаж товарів і сприяло б ростові економіки. Дальші пункти програми сен. Кітінга такі: 1) Створення окремого комітету в Конгресі, який займався б самими тільки бюджетовими справами. 2) Скасування межі найвищого опроцентування федеральних позичок, яка тепер виносить 4.25 %, щоб можна було короткотермінові федеральні позички замінити на довгореченцеві, які є дешевші. 3) Зорганізувати окрему комісію на взір „Комісії Гувера", яка запроєктувала б реформу податкової системи. 4) Дати Президентові повновласть ставити „вето" проти окремих пунктів законопроєктів про видаткування федеральних фондів. 5) Відбувати окремі сесії Конґресу, які були б присвячені законопроєктам про видатки і зв'язаним із ними проблемам. Сенатор Кітінг виступив проти економічного дорадника Президента д-ра Волтера Геллера, який в 1950-му році доражував Західній Німеччині вести інфляційну політику. Німці цього не послухали і тепер мають здорову економіку, а д-р Геллер свої поради хоче здійснювати тепер у З'єдинених Державах.

Можливість федеральних виборів в Канаді восени ц. р.

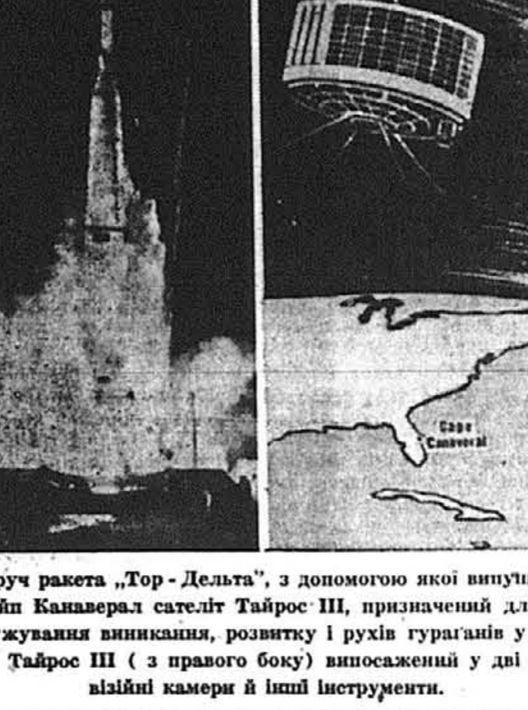
Оттава. — Канадійський Сенат 13-го липня більшістю 33-ох до 16-ох голосів відкинув урядовий внесок в справі губернатора Банку Канади Джеймса Е. Койна, який негайно після того зрезиґнував із свого становища. Його резиґнація не була несподіванкою, бо він обіцяв Сенатові, що залишить свій пост після того, як Сенат очистить його з закиду про погане його урядування. Палата Громад прийняла була внесок уряду про те, що Койн невідповідно урядував та утруднював працю міністра фінансів Доналда Флемінга. Рішення Сенату закінчило довший спір між Флемінгом і Койном в справі фінансової політики. Флемінг хотів вести інфляційну політику, видавати більше долярів та зменшити відсотки від позичок, проти чого виступав директор Банку Канади Койн. Кайна підтримав Сенат, який має опозиційну ліберальну більшість, бо сенаторів призначує уряд, і лібералн були довго при владі, тому мають більшість в Сенаті. Палату Громад вибирають в загальних виборах, і в ній мають більшість консерватисти з партії прем'єра Джана Діфенбейкера. Прем'єр Діфенбейкер відклав працю парляменту до 7-го вересня, з чого виносить, що федеральні вибори відбудуться в жовтні або листопаді цього року.

● Японський прем'єр Гаято Ікеда заявив на конференції 10-ох держав в справі допомоги відсталим країнам, що Японія візьме активну участь в цій допомозі. ЗДА переконували японського прем'єра під час його недавніх відвідин у Вашингтоні, що японські промисловці і фінансисти повинні виявити більше зрозуміння для справи закордонної допомоги.

Приймають Ґаґаріна в Лондоні

Лондон. — Совєтський „космонавт" майор Юрій Ґаґарін приїхав в минулий вівторок до Лондону, формально на відвідини російської торговельної вистави, а насправді для політичної пропаганди. Англійські пацифісти, комунофіли й сноби, задивлені у могутність Москви, уладили йому бурхливе прийняття. Під натиском англійської публічної опінії, королева Єлисавета запросила Ґаґаріна на обід. На прийняття в совєтській амбасаді прибув і англійський міністер закордонних справ лорд Гюм. Ґаґарін скаржився в пресовому інтерв'ю, що він не дістав „ще" запрошення до З'єдинених Держав.

ВИПУЩЕННЯ ТАЙРОСА III

Ліворуч ракета „Тор - Дельта", з допомогою якої випущений з Кейп Канаверал сателіт Тайрос III, призначений для досліджування виникання, розвитку і рухів гураганів у 1961 році. Тайрос III (з правого боку) випосажений у дві телевізійні камери й інші інструменти.

Нове видання брошури — „Як стати американським громадянином"

Американське громадянство є мрією більшости людей, які приїхали до Америки з метою знайти тут нову батьківщину. Якщо ви живете у З'єдинених Державах п'ять років, ви повинні постаратись дістати право американських громадян. Щоб пояснити вам, що для того ви мусите зробити, Американська Рада для Обслуги Національностий випустила найновіше видання вже дев'ятнадцяте видання ри „Як стати громадянином З'єдинених Держав".

Ця на 128 сторінок брошура пояснює, чого вимагається від особи, яка хоче стати американським громадянином, описує кожний крок процедури натуралізації і розповідає аплікантові, що він повинен робити, щоб набути американське громадянство. Крім того, брошура має спеціяльний розділ, який можна використати, як підручник для підготовки до іспиту на натуралізацію. Цей розділ містить 130 питань і відповідей з галузі американської історії та її державного устрою, а також текст Конституції З'єдинених Держав та Декляраціі Незалежности.

Видання „Як стати американським громадянином" призначено не тільки для індивідуальних аплікантів, але також для учителів, громадських працівників та правників, які допомагають новоприбулим порадами і вказівками. Для цих осіб подано також дуже цінні інформації про технічні та інші проблеми натуралізації та громадянства.

Брошуру „Як стати громадянином З'єдинених Держав", яка коштує один долар, можна набути у Американській Раді для обслуги національностей, 20 Вест 40 вул., Ню Йорк 18, Н. Й.

Американська Рада

Зі Спорту

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

Червона Зоря, Югославія — Еспаньйоль, Еспанія 7:2

Польо Ґравндс, Ню Йорк, 12 липня. — Футболісти Югославії здобули свою першу перемогу в цьому сезоні імпозантним зривом, який приніс розгром еспанців. Своїми акціями, стрілами, та твердою грою югослави справді імпонували рекордовій кількості 16,328 глядачів. Еспанці показали свою слабість головно в дифензивних лініях. Червона Зоря, яка програла свої перші змагання з Дуклею, може мати однак вигляд на перше місце тільки тоді, коли б чехи в двох змаганнях з еспанцями та ірляндцями втратили дві точки. Ворота для югославів здобули: Муїч 2, Секулярач 2, Меліч, Стіпіч і Моравін, а для еспанців Торрез і Састре.

Дукля, Чехословаччина — Монако, Монако 2:0

В других змаганнях цього ж дня чехи, мимо перемоги, розчарували. Частинно можна оправдати їх браком дискваліфікованого на одні змагання доброго стрільця Кучери. Змагуни Монако не вміли викінчити акцій нападу, переходячи непотрібно з коротких на довгі подачі без точної цілі. Обидві сторони віддали дуже мало стрілів до воріт. Стрільцями воріт для Дуклі були: Ваценовський і Єлінек.

Календарець змагань М. Ф. Ліґи

Вівторок, 18 липня, на Молсон Стадіоні в Монтреалі, Конкордія, Канада — Монако, Монако.

Середа, 19 липня, год. 7:30, Рапід, Австрія — Шемрок Роверс, Ірляндія. Год. 9:30, Пета Тіква, Ізраїль—Червона Зоря, Югославія, на Польо Ґравндс в Ню Йорку.

Неділя, 23 липня, год. 2:30, Монако, Монако — Пета Тіква, Ізраїль Год. 4:30, Еспаньоль, Еспанія — Рапід Австрія на Польо Ґравндс в Ню Йорку

(в с.)

Посмертні згадки

Семен ЛУЖЕЦЬКИЙ — член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 367 УНСоюзу в Рочестері, Н. Й., упокоївся дня 1-го липня 1961 р., по короткій і тяжкій недузі, на 56-му році життя. Покійний народився в Лужок Горішний, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1951 р. Полишив у смутку дружину Теодозію, доньки: Надію і Анну, сина Василя, одного брата і одну сестру в Краю та 5 внуків. Похорон відбувся 5-го липня 1961 р., з пох. заведення до церкви св. Йосафата, а опісля на цвинтар Голі Сепульхре, при участи Родини, Знайомих і Членів Т-ва. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Попович

Гелена КОРНИЦЬКА. — членка Б-ва св. о. Николая, Відд. 128 УНСоюзу в Алнквіні, Па., померла, після довгої та важкої недуги, в дні 19-го червня 1961 р. Покійна походила зі с. Оравек Шляхетський, пов. Коросно, Зах. Україна. Покійна прожила 71 рік. Полишила у смутку чоловіка Антона, 3 синів: Андрія, Івана й Теодора, доньку Юлію та 6 внуків. Похорон відбувся 21-го червня 1961 р., з укр. греко-кат. церкви св. Петра і Павла в Алквіні, на місцевий цвинтар, при участи Рідних, Приятелів, Односельчан та Союзовців. — В. Її П.!

С. Матіяш, секр.

Тарзан, ч. 4679. Тарзан іде на лови

Мавполюд переконав Фону про свою приязнь, і вона погодилася очікувати світанку, щоб вернутися додому...

Тарзан збудився разом із сонцем. Їм треба харчів, тому він відійшов, небудячи дівчини...

І так він самітний увійшов до джунглі з енергією, бо занюхав оленя бару!